Patria

9.10.2024

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

PATRIAN LAUSUNTO PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN TALOUSARVIOESITYKSESTÄ VUODELLE 2025
Teema: Pl. 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Patrian lausunnossa keskitytään puolustusteollisuuden näkökulmaan ja puolustusministeriön hallinnonalaan. Puolustusteollisuuden merkitys nykyisessä toimintaympäristössä korostuu entisestään. Kokonaismaanpuolustuksessa puolustusteollisuuden resurssit ja osaaminen ovat oleellinen osa uskottavaa puolustuskykyä. Ukrainan kriisi on korostanut esimerkiksi puolustusjärjestelmän ylläpitoon, päivittämiseen ja yhteensovittamiseen kykenevän puolustusteollisuuden tärkeyttä kriisin aikana. Patrian tarkastelee lausunnossaan talousarvioesitystä seuraavista näkökulmista:

- Määrärahat
- Kansainvälisen materiaaliyhteistyön merkitys ja resurssointi
- Ukrainan tuki
- Muut hallinnonalat

Määrärahat

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 6,305 miljardia euroa, josta puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan noin 1,5 miljardia euroa. On hyvä, että momentin perusteluissa todetaan, että määrärahan mahdollisesta käytöstä myös kotimaisen puolustusteollisuuden toiminnan kehittämiseen. Toiminnan suunnittelun kannalta on hyvä, että esimerkiksi HN-lentotunnit (9000) ja NH90-lentotunnit (1900) pysyvät samalla tasolla. Määrätietoinen panostaminen strategisiin hankkeisiin on niin ikään Patrian kannalta tärkeää. **Patrian näkemyksen mukaan on tärkeää, että talousarvioesitys hyväksytään näiltä osin.**

Kansainvälisen materiaaliyhteistyön merkitys ja resurssointi

Puolustusteollisuuden kannalta yksi tärkeimmistä kohdista sisältyy selvitysosaan:

”Suomen sotilaallinen puolustaminen, kokonaismaanpuolustus ja kokonaisturvallisuus kytkeytyvät yhä tiiviimmin toisiinsa. Varautuminen tuottaa valmiuden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiselle kaikissa turvallisuustilanteissa.”

Samaan aikaan Valtioneuvoston selvityksessä (Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024–2029) todetaan kokonaisturvallisuuden entistä voimakkaampi verkottuminen:

Copyright Patria. All rights reserved.

Patria

9.10.2024

”Suomen etu on, että EU on turvallisuudessa ja puolustuksessa mahdollisimman vahva ja toimintakykyinen. Suomi tukee EU:n puolustusyhteistyön syventämistä, jota on jatkettava laaja-alaisesti ja konkreettisesti.”

Ukrainan sodan myötä on entistä selvemmin ymmärretty puolustusteollisuuden keskeinen merkitys kokonaisturvallisuuden osana sekä Suomessa että Euroopassa. On ratkaisevan tärkeää, että Suomen puolustusteollisuus pääsee osallistumaan hankkeisiin, joilla EU:n puolustusyhteistyötä konkreettisesti toteutetaan. Tärkeimmät näistä ovat eurooppalaiset yhteishankinnat ja Euroopan puolustusrahaston (EDF) hankkeet.

Yhteishankinnat

EU:n keinovalikoimassa on korostunut yhteishankintojen tukeminen. Patrian kannalta erittäin tärkeitä ja toimivia ovat valtioiden yhteisistä tarpeista lähtevät, koordinoidut yhteiset kehityshankkeet. Menestyksellisenä yhteishankintaesimerkkinä toimii CAVS-hanke (Common Armoured Vehicle System), jossa kehitetään keskenään yhteensopivia ajoneuvojärjestelmiä usean maan tarpeeseen. Yhteensopivat järjestelmät, tuotantolinjat ja varaosat lisäävät sekä Euroopan kriisinsietokykyä että huoltovarmuutta.

Kysyntä tällaisiin hankkeisiin on lisääntynyt viime vuosina. Hankkeiden toteuttaminen edellyttää hallinnon panostamista, mutta **panostukset tulevat moninkertaisesti takaisin sekä kokonaisturvallisuuden että rahallisen tuoton näkökulmasta**. Puolustusmateriaalivienti tuottaa Suomen puolustusteolliseen pohjaan poikkeusoloissa tarvittavaa teknologista osaamista ja tuotantovolyymiä, jota ei pystytä ylläpitämään pelkästään Puolustusvoimien tilauksilla.

Puolustusvoimien toimintamenomomentin perusteluissa mainitaan teollisuuden viennin ja kansainvälistymisen edistäminen, mutta toiminnan organisointi ja henkilöstöresursointi ovat muodostumassa pullonkaulaksi teollisuuden osallistumiselle.

Euroopan puolustusrahaston (EDF) hankkeet

Euroopan puolustusrahasto EDF jakaa vuosittain noin 1 miljardia euroa eurooppalaiseen tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Suomen saama hyöty riippuu voimakkaasti hallinnon kyvystä panostaa riittävästi henkilö- ja rahallista resurssia valmistelutyöhön riittävän ajoissa. **Vipuvaikutus on huomattava**. Esimerkiksi Patrian johtama, uutta vaativien olosuhteiden ajoneuvoteknologiaa kehittävä konsortio (FAMOUS 2) saa noin 95 M€ rahoitusta EU:lta (EDF), josta suuri osa kohdentuu arktisen liikkuvuuden kehittämiseen ja hyödyntää suoraan Suomen kokonaisturvallisuutta. Hallinnon panostukset tulevat myös EDF-hankkeissa moninkertaisesti takaisin.

Copyright Patria. All rights reserved.

Puolustusteollisuuden entistä tärkeämpi merkitys kokonaisturvallisuuden keskeisenä osana pitäisi heijastua talousarvioesitystä selvemmin:

- **Puolustusministeriön ja puolustusvoimien tulostavoitteissa**
- **Resurssien määrärahoissa ja kohdentamisessa erityisesti kansainvälisen viennin ja verkottumisen tukemiseen**.
- **Prosessien kehittämisessä (puolustusmateriaalin vienninedistämisen järjestelyt ja täysimittainen Government-to-Goverment – malli)**

Muut hallinnonalat

Selvitysosassa on todettu yksi keskeinen kehityskulku:

”Tulevina vuosina korostuvat sekä sotilaallinen että kattavampi yhteiskunnallinen varautuminen laaja-alaiseen vaikuttamiseen, jota kehittyvä teknologia osaltaan mahdollistaa ja vauhdittaa. Eri politiikka-alojen välinen keskinäisriippuvuus on kasvanut, mikä tulee huomioida puolustuskyvyn ylläpidossa ja kehittämisessä. Toimintaympäristössä korostuvat ennakointi, tiedonvaihto, eri hallinnonalojen yhteistyö ja valmius toimia nopeasti kehittyvissä tilanteissa sekä kansallisesti että yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.”

Puolustusteollisuuden ja Patrian kannalta erityisesti teknologian kehittymisen myötä raja-aidat eri sektorien välillä on yhä vaikeammin määritettävissä. Kokonaismaanpuolustuksen kannalta on tärkeää, että esimerkiksi

- Patrian tuotteita ja palveluita voidaan hyödyntää jo tänä päivänä laajasti eri viranomaisille (esimerkiksi viranomaisten kenttäjohtamisjärjestelmä KEJO). Tämän seikan merkitys korostuu kriisiaikana.
- Patria on aktiivinen toimija uusissa ekosysteemeissä yhteistyössä siviiliyritysten kanssa nopeasti kehittyvän kaksikäyttöteknologian soveltamiseksi puolustuksen tarpeisiin.
- Patria toimii veturiyrityksenä (eALLIANCE) mahdollistaen myös siviiliyritysten pääsyn puolustustoimialalle.

Nämä uudet roolit korostavat Patrian ja vastaavien yritysten merkitystä kokonaisturvallisuuden osana.

Ukrainan tuki

Ukrainan tuki (korvaavat hankinnat) pysyvät karkeasti samalla tasolla kuin 2024. Patrian näkemyksen mukaan rahoitusmallia kannattaisi muuttaa asteittain ennakoivampaan suuntaan. Patria eikä laajemmin puolustusteollisuus pääsääntöisesti valmista tuotteita varastoon. Ukrainalle ja Suomelle saataisiin huomattavasti enemmän lisäarvoa tuomalla nykyisen rahoitusmallin rinnalle teollisuuden kannalta parempaa ennakointia mahdollistavaa rahoitusmallia.

Copyright Patria. All rights reserved.

Patria

9.10.2024

Yhteenveto

Yhteenvetona Patria esittää, että

1. Talousarvioesitys hyväksytään
2. Hallinnon tukea puolustusteollisuuden verkottumiseen lisätään
3. Päätetään aloittaa tehokkaamman puolustusmateriaaliviennin Government-to-Government – mallin kehittäminen. (Tämä edellyttää ilmeisesti lakimuutoksia, joten puoliväliriihi lienee oikea ajoitus)

Patria Info@patria.fi www.patria.fi

Copyright Patria. All rights reserved.